

У цьому зв'язку неможливо залишити поза увагою погляд професора Ф. Ф. Бутинця, що його він виклав у статті «Бухгалтерська освіта і Болонський процес: уніфікація чи гармонізація» (газета «День» за серпень 2005 року).

Скажу відразу, що мені, як бухгалтеру-практику багато положень автора імпонує.

Багато, але не всі. І передусім це стосується позиції автора щодо самостійного вивчення студентами предметів. Загалом, студент обирає на вивчення конкретний предмет, самостійно вирішуючи який саме.

Це не означає що обраний предмет студент буде вивчати самостійно — навпаки, тіснішою мати стати його співпраця з викладачем даної дисципліни. Саме у цьому запорука успіху, адже навчальний процес не стоїть на місці.

Сьогодні він такий, а завтра... що ж буде «завтра»?

Завтрашній день визначає той факт, що нині оновлення банківської практики проходить набагато швидше, ніж оновлення теорії. По суті практика йде попереду теорії. Тому вже «завтра» практика буде перенесена до змісту нових інструкцій, спеціальні знання досвідчених банкірів будуть узагальнені в методиках підготовки конкретних спеціалістів.

Для того, щоб студенти, а в майбутньому спеціалісти банківської справи, пам'ятали своїх вчителів, нам необхідно вчитися. а ще краще — «вчитися, вчитися і вчитися». Необхідно не тільки відслідковувати зміни, але й брати безпосередню участь у цих процесах. Важливо чітко уявити, що потребує день завтрашній, і швидко оволодівши новими знаннями, передавати їх нашим студентам.

**С. І. КОВАЧ**, канд. екон. наук, доц.  
(Київський національний економічний університет)

### **ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ»**

Не дивлячись на те, що дисципліна «Податковий облік і звітність» є однією з основних облікових дисциплін для підготовки магістрів за фаховим спрямуванням «Облік і аудит», порівняно з іншими дисциплінами, які опановують студенти-магістри, вона є

достатньо новою. Її поява в навчальних планах ВНЗів пов'язана з тим, що за останнє десятиліття сформувалась ще одна цілісна, чітко окреслена підсистема господарського обліку — податковий облік. Вивчення дисципліни «Податковий облік і звітність» у ВНЗі — це не що інше як орієнтація вищої школи випускати висококваліфікованих кадрів для потреб ринку праці, а не просто обліковців.

Можна виокремити декілька особливостей вивчення дисципліни «Податковий облік і звітність», які є специфічними і відрізняють її від інших дисциплін, визначаючи при цьому проблемні аспекти вивчення вказаної дисципліни та шляхи його вдосконалення. Це перш за все, відсутність у тематичному плані такої важливої форми вивчення дисципліни як практичні заняття; по-друге, складність дисципліни у зв'язку з чіткою регламентацією податкового обліку і складання звітності законодавчими актами і нормативно-правовими документами, до яких доволі часто вносяться зміни уповноваженими на це органами державної влади.

Вказані особливості лежать у різних площинах: перша — в площині нормативного регулювання дисципліни; друга — впливає безпосередньо зі змісту самої дисципліни та динамічності тих змін, що відбуваються в податковому обліку і звітності. Однак вони надзвичайно взаємопов'язані.

Так наприклад, 2/3 всього нормативного часу, відведеного для вивчення дисципліни «Податковий облік і звітність» студентами денної форми навчання, складає самостійна робота студентів (далі СРС), для вечірньої та заочної форм навчання для СРС відведено ще більше часу. При цьому лекції становлять 20 годин для всіх форм навчання, а практичні заняття для студентів денної форми навчання відсутні (однак є індивідуально-консультативні заняття — 34 години), для вечірньої форми становлять 12 годин, для заочної форми — 6 годин (проводяться перед складанням іспиту). З огляду на це, СРС має бути організована таким чином, щоб якнайповніше сприяти засвоєнню програмного матеріалу з дисципліни, що вивчається. Однак незаперечним є той факт, що студент-магістр має здобувати знання самостійно, але при допомозі (за допомогою) і під контролем викладача, тобто викладач має здійснювати не лише підсумковий контроль знань студентів, а й поточний. А останній, як можна зробити висновок з нижче викладеного, або відсутній, або зовсім недостатній, тому що контрольна робота, яка складається студентами-магістрами перед іспитом, носить, на нашу думку, цілком формальний характер. Вона має проводитись не перед іспитом, а в середині семестру, як це

відбувається на бакалаврському рівні. Більше того, нам здається при цьому порушується один з головних принципів навчання за Болонськими стандартами — забезпечення жорсткого поточного контролю знань студентів. Окрім цього, хотілося ще акцентувати увагу на тому, що практичні заняття перед іспитом, що проводяться для студентів заочної форми навчання, теж носять, на нашу думку, формальний характер — їх доцільніше було б проводити під час начитки лекцій, коли видаються навчальні завдання для самостійного виконання в міжсесійний період.

Друге, на чому б хотілося зосередити увагу, — це динамічність змін у змісті дисципліни «Податковий облік звітності» та її складність як через велику кількість законодачих і нормативно-правових документів, що регламентують порядок податкового обліку і складання звітності, так і через недосконалість податкового законодавства. За таких умов підручники і навчально-методичні посібники з дисципліни не можуть бути основним джерелом знань студента, а лише побічним, оскільки на будь-який момент часу можуть містити недостовірну інформацію щодо якогось податку (збору, платежу) через постійні зміни в податковому законодавстві. В цьому контексті домінуючу роль мають відігравати саме безпосереднє опрацювання лекційного матеріалу, що подається студентам на лекціях викладачем, і вивчення законодавчих актів і нормативно-правових документів щодо ведення податкового обліку і складання податкової звітності, а також опрацювання матеріалів періодичних спеціалізованих бухгалтерських видань, в яких досить професійно висвітлюється порядок обліку і складання звітності за податками (зборами, платежами), в тому числі спірні чи неврегульовані питання податкового законодавства.

Таким чином, враховуючи складність та змінюваність податкового обліку і звітності, а також недосконалість організації навчального процесу, пропонуємо:

- відновити практичні заняття для студентів-магістрів денної форми навчання, проводити їх одночасно чи відразу після начитки лекцій для студентів-магістрів заочної форми навчання з дисципліни «Податковий облік і звітність»;
- відновити дійсний поточний контроль, а відтак відмовитись від формального поточного контролю (що здійснюється перед складанням іспиту).

Більше того, було б абсолютно логічним, аби студенти-бакалаври після опанування дисциплін «Фінансовий облік І» та «Фінансовий облік ІІ» відразу вивчали дисципліну «Податковий об-

лік і звітність», оскільки ці дві підсистеми господарського обліку надзвичайно пов'язані між собою, адже мають одну й ту ж інформаційну базу, яка потім узагальнюється в цих двох підсистемах по-різному.

Таким чином, на нашу думку, організація навчального процесу з урахуванням вказаних пропозицій дасть можливість не лише дотримуватись основних засад Болонської декларації, а й створити умови для того, щоб наш ВНЗ як один з провідних вітчизняних ВНЗ випускав не просто обліковців, а фахівців своєї справи, які затребувані на ринку праці.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Ковач С. І. Організація самостійної роботи студентів при вивченні дисципліни «Податковий облік і звітність». // Удосконалення змісту та форм організації навчального процесу відповідно до міжнародних стандартів. Зб. матеріалів наук.-метод. конф. 2—4 лютого 2005 р. — К.: КНЕУ, 2005. — Т. 1. — С. 326—328.

2. Єранкін О. О. Логічність формування навчального процесу з урахуванням вимог ринку праці. // Удосконалення змісту та форм організації навчального процесу відповідно до міжнародних стандартів. Зб. матеріалів наук.-метод. конф. 2—4 лютого 2005 р. — К.: КНЕУ, 2005. — Т. 1. — С. 98—100.

3. Ковач С. І., Мельничук В. В. Навчально-методичні матеріали до вивчення дисципліни «Податковий облік і звітність». // Магістерські програми. Облік і аудит: Програма «Облік і аудит в управлінні підприємницькою діяльністю». 2004/2005 навч. рік / Кол. авт. під кер. М. В. Кужельного. — К.: КНЕУ, 2004.

4. Робоча програма дисципліни «Податковий облік» для спеціальності 6106 «Облік і аудит»./ Укл. Мельничук В. В., Ковач С. І. — К.: КНЕУ, 2005.

**О. М. КОРОБКО**, канд. екон. наук, асистент,

**Г. О. GERMANCHUK**, ст. викладач,

**О. А. БОЯРОВА**, канд. екон. наук, асистент

(Національний аграрний університет)

### АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ» У СВІТЛІ БОЛОНСЬКОЇ УГОДИ

Сучасний рівень розвитку національної системи освіти стає не тільки важливою умовою економічної та політичної незалежності країн, але й необхідною умовою ефективного входження у світо-